

ВІДГУК
офіційного опонента Темченка Володимира Олександровича
на дисертаційну роботу Чередниченко Інни Анатоліївни
«Підвищення фізичного стану студентів на основі комплексного
використання засобів спортивних ігор у секційних заняттях з
волейболу» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

Актуальність теми дисертаційної роботи

Сьогодні в Україні досить гострою залишається проблема збереження фізичного та психічного здоров'я студентської молоді, покращення її фізичної підготовленості та загального функціонального стану.

На думку багатьох провідних фахівців у галузі фізичної культури і спорту, безпідставне зменшення обсягу обов'язкових занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти та переорієнтація цього процесу виключно на секційні факультативні заняття може привести до суттєвого зменшення кількості студентів, які активно та регулярно займаються фізичною культурою та спортом, і, як наслідок, до істотного погіршення загального фізичного стану студентської молоді.

Питання вдосконалення процесу фізичного виховання студентів традиційно розглядається з точки зору можливості впровадження в роботу зі студентами засобів різних видів фізичних вправ для підвищення їх фізичного стану. Показано високу ефективність використання для різних категорій студентів з цією метою різноманітних засобів та вправ оздоровчого фітнесу, аеробіки, шейпінгу, гімнастики, спортивних ігор, єдиноборств, легкої атлетики, атлетичної гімнастики, гирьового спорту та ін. Вказані дослідження були проведені зі студентською молоддю в рамках обов'язкових занять з фізичного виховання, тоді як кількість подібних досліджень у процесі секційних занять студентів вкрай обмежена.

Вважається, що достатньо перспективним напрямом вирішення вказаної проблеми може бути впровадження в систему секційних факультативних занять в умовах закладу вищої освіти принципу

комплексного використання засобів різних видів фізичних вправ, зокрема, засобів найбільш популярних у студентів видів спортивних ігор.

У зв'язку з вище викладеним актуальним є питання щодо наукового обґрунтування, апробації та практичного впровадження в систему секційних факультативних занять з фізичного виховання студентів закладів вищої освіти експериментальної програми, яка забезпечувала б повну реалізацію мотиваційних настроїв студентської молоді та вирішення основних завдань.

Таким чином, наукова проблема, розглянута І.А.Чердиченко у дисертаційній роботі, є актуальною.

Метою дисертаційного дослідження є: науково обґрунтувати експериментальну програму секційних занять з волейболу для підвищення фізичного стану студентів закладу вищої освіти на основі комплексного використання засобів спортивних ігор.

Робота виконана в рамках теми «Теоретичні та методичні основи формування здорового способу життя різних верств населення України засобами фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0111U007743) Зведеного плану НДР Міністерства освіти і науки України на 2011-2016 рр. Роль автора полягає в розробці та впровадженні в процес фізичного виховання студентів 18-19 років експериментальної програми секційних занять з волейболу для підвищення рівня їх фізичного стану.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота викладення в опублікованих працях.

Мета роботи деталізована задачами дослідження, якими є:

1. Вивчити і проаналізувати проблему підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентської молоді з використанням секційної форми роботи.

2. Визначити динаміку змін рівня загальної та спеціальної фізичної підготовленості, фізичної роботоздатності, функціонального стану кардіореспіраторної системи та фізичного здоров'я студентів 18-19 років у процесі секційних факультативних занять з волейболу в умовах закладу

вищої освіти.

3. Розробити експериментальну програму секційних занять з волейболу для студентів 18-19 років, яка передбачає комплексне використання засобів інших спортивних ігор (баскетболу та гандболу) та перерозподіл обсягу різних видів підготовки.

4. Оцінити ефективність впливу експериментальної програми секційних занять з волейболу для студентів 18-19 років закладу вищої освіти на рівень їх загального фізичного стану.

Об'єкт дослідження – процес фізичного виховання студентів закладів вищої освіти.

Предмет дослідження – вплив експериментальної програми секційних занять з волейболу на рівень фізичного стану студентів закладу вищої освіти.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі методи дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури і документальних матеріалів; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; тестування загальної та спеціальної фізичної підготовленості; антропометричні та фізіологічні методи дослідження; пакет комп'ютерних програм для експрес-оцінки функціонального стану та фізичного здоров'я студентів (комп'ютерні програми «ШВСМ» та «ОБЕРІГ»); методи математичної статистики.

Таким чином, обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені сукупністю методологічних і теоретичних позицій дослідження; теоретико-методологічною обґрунтованістю концепції дослідження; аналізом сучасних підходів до вирішення проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету, меті і завданням дисертаційного дослідження; практичною апробацією; статистичною обробкою отриманих результатів та позитивним ефектом від впровадження.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням.

Ступінь новизни наукових положень і результатів, отриманих особисто здобувачем і поданих на захист.

До найбільш значущих наукових результатів треба віднести те, що у роботі автором уперше:

- теоретично обґрунтовано та розроблено структуру та зміст експериментальної програми секційних занять з волейболу для студентів 18-19 років, особливості якої полягають в перерозподілі обсягу різних видів підготовки (загальної, спеціальної фізичної, технічної, тактичної та ігрової) і додатковому комплексному використанні елементів інших спортивних ігор (баскетболу та гандболу), а її реалізація сприяє покращенню фізичної підготовленості, загального функціонального стану та фізичного здоров'я студентів;

- експериментально обґрунтовано можливість використання в процесі секційних занять з волейболу студентів елементів споріднених видів спортивних ігор (баскетболу та гандболу) та доведено ефективність вказаного методичного підходу щодо організації занять з фізичного виховання в умовах закладу вищої освіти;

- доведено ефективність комплексного використання засобів різних видів спортивних ігор у забезпеченні гармонійного розвитку організму студентів, а саме: одночасного покращення різних видів їх фізичних якостей, функціонального стану та фізичного здоров'я;

- подальшого розвитку набули сучасні погляди на організацію системи фізичного виховання студентів закладів вищої освіти;

- доповнено дані щодо особливостей зміни рівня фізичного стану та його окремих компонентів студентів різної статі в процесі секційних занять зі спортивних ігор в умовах закладу вищої освіти.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у впровадженні в систему фізичного виховання студентів закладу вищої освіти експериментальної програми секційних занять з волейболу для підвищення:

- рівня їх фізичної роботоздатності, загальної та спеціальної фізичної підготовленості, функціонального стану та фізичного здоров'я студентів 18-19 років;
- ефективності навчально-виховного процесу.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в роботу кафедри фізичного виховання і в навчальний процес факультету фізичного виховання Запорізького національного університету, зокрема, в процес викладання дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання», «Фізична рекреація», «Оздоровчі технології в фізичному вихованні та спорті», «Теорія і методика обраного виду спорту», «Функціональна діагностика», а також у навчально-тренувальний процес жіночої волейбольної команди «Орбіта–ЗНУ», що підтверджують відповідні акти впровадження.

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (355 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації – 324 сторінки, з них основного тексту 204 сторінки. Робота містить 79 таблиць і 9 рисунків. Дисертація написана грамотно, науковою мовою.

У вступі обґрунтовується актуальність роботи, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, визначено особистий внесок здобувача, наведено дані щодо переліку наукових конференцій, на яких було апробовано результати дослідження, зазначено кількість публікацій автора.

У першому розділі **«Стан проблеми фізичного виховання студентів в умовах закладу вищої освіти»** подано огляд даних науково-методичної літератури, які стосуються основних особливостей фізичного стану студентської молоді в сучасних соціально-економічних та екологічних

умовах життя, здійснено аналіз основних чинників, які негативно впливають на окремі компоненти фізичного стану студентів.

На основі аналізу літературних джерел автору вдалося визначити основні недоліки, які впливають на зменшення ефективності секційних занять зі спортивних ігор, зокрема з волейболу, а саме: відсутність чіткого розподілу годин на різні види підготовки, недосконале впровадження спортивно орієнтованого фізичного виховання студентів, відсутність комплексного підходу щодо організації секційних занять, зокрема, за рахунок використання засобів споріднених видів спортивних ігор, низька мотивація студентів до занять поза межами розкладу основних академічних занять.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** розкрито зміст і доцільність використаних методів дослідження, їх адекватність щодо об'єкту, предмету, мети та завдань роботи, наведено загальні відомості про контингент обстежених студентів 18-19 років, дані щодо організації та етапів дослідження.

У третьому розділі **«Особливості зміни показників фізичної підготовленості та функціонального стану студентів закладу вищої освіти в процесі секційних занять з волейболу»** наведено дані щодо основних положень традиційної програми секційних занять з волейболу Запорізького національного університету та особливостей змін показників фізичної роботоздатності, функціональної, загальної та спеціальної фізичної підготовленості юнаків та дівчат 18-19 років під впливом цієї програми.

Програму секційних занять з волейболу для студентів Запорізького національного університету було розроблено з урахуванням основних положень існуючої навчальної програми з волейболу для ДЮСШ, СДЮШОР, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю та віку студентів, які взяли участь у дослідженні. Програма представлена у вигляді 4 модулів, які охоплюють навчальний рік з вересня по червень, а в процесі її реалізації використовувались такі види підготовки: теоретична, загальна і спеціальна фізична, технічна, тактична та ігрова.

У четвертому розділі «**Підвищення фізичного стану студентів 18-19 років у процесі секційних факультативних занять з волейболу**» обґрунтовано структуру і зміст експериментальної програми секційних занять з волейболу, враховуючи основні принципи фізичного виховання, а також наведено результати оцінки ефективності її застосування.

Основна відмінність експериментальної програми від традиційної програми секційних занять з волейболу Запорізького національного університету полягає, по-перше, у певному перерозподілі обсягу різних видів підготовки, а, по-друге, у використанні в основній частині зазначених занять елементів інших спортивних ігор (баскетболу і гандболу), які були підібрані для відповідного розвитку основних фізичних якостей (сила, швидкість, координація, стрибучість, швидкісно-силові здібності та ін.).

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» наведено три групи даних, отриманих шляхом експериментального дослідження, та їх зіставлення з результатами науково-методичної літератури: підтверджувальні, доповнюючі, наявні розробки та нові результати з проблеми дослідження.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях.

Основні положення роботи автор описав у 9 публікаціях, з яких: 6 статей у фахових виданнях України (з них 3 – вміщено до міжнародних наукометричних баз).

Матеріали дослідження представлені на трьох міжнародних та одній Всеукраїнській конференціях.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Значущість висновків здобувача для науки і практики, можливі шляхи використання результатів дослідження

Висновки дисертаційної роботи І. А. Чередниченко витікають із отриманих результатів досліджень і свідчать, що поставлені автором завдання є вирішеними.

Представлені в роботі акти впровадження підтверджують практичне

значення результатів роботи, що полягає у:

- впровадженні в навчально-виховний процес студентів другого курсу Запорізького національного університету і в навчально-тренувальний процес річного циклу підготовки жіночої волейбольної команди «Орбіта-ЗНУ» експериментальної програми на основі комплексного використання засобів спортивних ігор у секційні заняття з волейболу;

- доповненні навчальні програми з дисциплін «Фізична рекреація», «Оздоровчі технології в фізичному вихованні та спорті», «Фізична рекреація», «Функціональна діагностика», «Теорія і методика фізичного виховання» і «Теорія і методика обраного виду спорту»;

- вдосконаленні навчально-методичних матеріалів лекцій та семінарських занять, розширенні та поглибленні знання студентів факультету фізичного виховання Запорізького національного університету.

Автореферат розкриває основний зміст виконаного дослідження і отриманих результатів, висвітлених у дисертаційній роботі.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, звертаємо увагу на окремі недоліки і дискусійні аспекти, зокрема:

1. У I розділі, враховуючи сучасні тенденції розвитку країни, необхідно було більше уваги звернути на досвід роботи іноземних фахівців.
2. У тексті дисертації автор широко використовує показники тестування різних сторін підготовленості, але не наводить показники стандартизації, надійності, валідності тестів та ін.
3. В авторефераті (стор. 10) зазначено про результати анкетування, хоча в дисертації вони фігурують лише у висновках (стор. 206).
4. Потребує уточнення за рахунок яких засобів баскетболу та гандболу відбувалась зміна навантажень аеробної спрямованості на навантаження анаеробної та змішаної спрямованості.
5. Яким чином відбувалась експертна оцінка перерозподілу годин (стор. 139)?
6. В роботі є деякі стилістичні і орфографічні помилки.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Чередниченко Інни Анатоліївни на тему «Підвищення фізичного стану студентів на основі комплексного використання засобів спортивних ігор у процесі секційних занять з волейболу» виконана автором самостійно, є закінченою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані експериментальні результати, що в сукупності розв'язують важливу проблему розробки і експериментального обґрунтування заходів, спрямованих на підвищення фізичного стану студентів закладу вищої освіти на основі комплексного використання засобів спортивних ігор (баскетболу та гандболу) у секційних заняттях з волейболу.

Дисертаційна робота відповідає вимогам п. 11 "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор Чередниченко Інна Анатоліївна заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри фізичного виховання та спорту

Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна,

кандидат наук з фізичного виховання

і спорту, доцент

В.О.Темченко

Підпис Темченка В.О. засвідчую

Начальник відділу кадрів

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

С.М. Куліш

« 28 » 03 2018 р.

